

Nové bojové řády vojska PVOS

Major Slavoj Havlíček

Vojsko PVOS dostává nový „Bojový řád“ a předpis „Činnost štábů vojska PVOS“ (stupeň sbor a útvar).

Oba předpisy jsou prvními toho druhu a vzhledem k tomu, že jejich základ tvoří již prověřené řády a zkušenosti, jsou velkou pomocí jak pro výcvik a školení, tak i pro praktickou práci štábů.

Kromě zásad bojového použití jednotlivých druhů vojsk PVOS stanoví i zásady organizace bojového, ženijního a speciálního zabezpečení, dále zásady organizace a činnosti týlu, náplň politické práce v různých obdobích bojové činnosti, zásady velení a práce štábu v přípravě i při řízení boje. Zvláště ustanovení o organizaci velení, za použití automatizovaných systémů velení a práci velitele a štábu v přípravě i při řízení bojové činnosti usnadňují velitelům a štábům hluboce pochopit vlastní úlohu, čímž podstatně přispívají oba předpisy ke zkvalitnění konkrétních forem velení.

Hlavní ustanovení nových řádů

Vojsko PVOS bojuje se vzdušným nepřítelem v těsné součinnosti s PVO států Varšavské smlouvy, s vojskem PVO, frontovým stíhacím letectvem, v rozsáhlých prostorech, za složité situace vyznačující se rozmanitostí forem boje, urputností střetnutí, složitostí použití bojové techniky a za rozsáhlého použití raketových a jaderných zbraní a jiných prostředků hromadného ničení.

Základem PVOS je **protiletadlové raketové vojsko**. Důraz protiletadlové raketové obrany vyplývá z vysokých bojových možností tohoto druhu vojska.

Stíhací letectvo si udržuje svoji důležitost především pro vysokou manévrovací schopnost a účinnost. Umožňuje nepřetržité působení proti vzdušnému nepříteli v celém prostoru bojové činnosti svazků PVOS a soustředění úsilí na rozhodujících směrech činnosti vzdušného nepřítele.

Hlavní úsilí těchto aktivních prostředků je však v malých a stratosférických výškách vzhledem k změnám v taktice použití prostředků vzdušného napadení. Proto také **radiotechnické vojsko** vytváří své uskupení tak, aby spolehlivě zjišťovalo jak nízkoletecké, tak i stratosférické cíle a zabezpečovalo také navedení vlastních stíhačů v těchto výškách.

Sbor PVOS je vyšší taktický svazek, schopný vést i samostatný boj se vzdušným nepřítelem.

V soudobém boji má velký význam správné vytvoření a použití záloh všeho druhu. Do zálohy je třeba vyčleňovat vysoce účinnou bojovou techniku.

Velký význam má manévr k zaujetí sestavy i v průběhu bojové činnosti; uskutečňuje se s cílem vytvořit výhodné podmínky pro odražení úderu vzdušného nepřítele při zachování bojeschopnosti vlastních vojsk. Manévr je třeba vždy materiálně a technicky zabezpečit a organizovat současně velení a součinnost. V souvislosti s častými manévry vojska PVOS vzrůstá význam přepravy materiálu vzduchem, zejména bojové techniky radiotechnických jednotek, raket a pojitků.

Z prvků bojového zabezpečení je třeba zvláštní pozornost věnovat průzkumu a ochraně proti atomovým a jiným prostředkům hromadného ničení.

Tak např. je známo, že hlavním principem při organizování průzkumu je sběr zpráv z více pramenů a jejich všestranné posouzení. Bude tedy záhodné vytvářet na VS sborů průzkumná informační střediska a na nich společně umísťovat náčelníka průzkumu, radiotechnickou hlásku v čele s náčelníkem radiotechnického vojska, skupinu vyhodnocení letů vlastního letectva a tak zlepšit podmínky pro centrální využití všech zdrojů zpráv.

V soudobém boji vyniká požadavek nepřetržité pohotovosti zejména technických a zabezpečovacích útvarů a týlových jednotek všech druhů, zvláště technických útvarů a technických jednotek protiletadlového raketového vojska k provádění manévru. Úspěch bojové činnosti sboru PVOS může být zabezpečen jen včasným vytvořením materiálových zásob a plynulým technickým zabezpečením útvarů raketami. Plynulé materiálně technické zabezpečení je možné jen za stálého přísunu a ten je možný opět jen při stálé pohotovosti dopravních jednotek, sjízdnosti přísunových cest, přípravě ploch pro shoz materiálu ze vzduchu, mechanizaci nakládacích a vykládacích prací ve skladech a na překládkách. Hlavními vzpravními prostředky u PVOS jsou automobilní jednotky a jejich centralizované použití, nezávisle na jejich předurčení, se stává jednou z rozhodujících podmínek nerušeného přísunu materiálu všeho druhu.

Oba předpisy vysoce vyzdvihují požadavek přesné a důsledné součinnosti se sousedy i uvnitř PVOS. Tato zásada v plánování i ve vlastní bojové činnosti je vyvolána potřebou dosáhnout co nejefektivnějšího využití všech sil PVO podle jednotného zámyslu. Obdobně této součinnosti odpovídá i požadavek centralizace velení s připravenou decentralizací, zvláště pro případ nenadálého napadení; při nedostatečné hloubce radiolokačního pole v přifrontovém pásmu, dočasné ztrátě spojení, při velké vzdálenosti útvarů od základního uskupení a při boji s cíli v malých výškách. Rozhodně je nutné sledovat zvýšení operativnosti a pružnosti velení a to cestou mechanizace a automatizace.

Stále vzrůstá požadavek na vydávání krátkých nařízení a rozkazů zejména na stupni útvar a svazek, a to hlavně ústně při využívání technických prostředků záznamu.

Postupným zaváděním automatizovaných systémů velení neklesá však úloha velitelů a štábů. Nadále bude velitel a štáb řídit bojovou činnost, ovšem na kvalitativně vyšším stupni velení a s možnostmi úměrnými rychlosti současného vzdušného boje. Jen dobře připravený a sladěný štáb, vybavený prostředky mechanizace a automatizace velení, může dnes úspěšně řídit vojska.

Velitel musí umět předvídat průběh bojové činnosti a svým rozhodnutím vytvářet předpoklady pro konkrétní bojovou činnost podřízených. Štáby musí věnovat zvláštní pozornost zjišťování vysokých a nízkoleteckých cílů, objevu zdrojů a charakteru rušení, nepřetržitěmu vyhodnocování radiační situace, plánování manévru, opatřením k obnově bojové pohotovosti a použití záloh.

Náročné zvládnutí způsobů boje a správné ohodnocení bojové situace, důsledná znalost vlastních vojsk a nepřitele umožní velitelům i štábům správně se rozhodovat a cílevědomě organizovat bojovou činnost.

Zejména jde o vyhodnocení směrů, na kterých působí hlavní síly vzdušného nepřitele, složení jeho sil, předpokládané použití jaderných a jiných zbraní hromadného ničení, časy přiletů k čarám zasazení stíhacího letectva a lhůty sta-

novení úkolů útvarům protiletadlového raketového vojska a předpokládaná činnost sousedů.

Bude-li ve vzduchu velké množství jednotlivých cílů rozptýlených do šířky, hloubky i výšky, ukládá velitel sboru úkoly k ničení především stíhacímu letectvu; přitom stanoví síly, které velitelé stíhacích leteckých pluků mohou použít podle svého rozhodnutí. K dosažení maximálního zničení cílů na první čáře zteče, zasahují do boje především přepadové letouny s raketovou výzbrojí ve snaze způsobit nepříteli v minimální době velké ztráty.

Při úderu na úzké frontě, o velké hloubce uskupení vzdušného nepřítele, jsou zasazovány stíhací letouny do boje postupně. Nelze dopustit, aby se předčasně vyčerpaly vlastní síly, je však třeba udržet převahu na daném směru a včas manévrovat stíhacími letouny z méně důležitých směrů. Rozhodující úder stíhacím letectvem je třeba uskutečnit na vzdálených přístupech a těsnou součinností mezi stíhacím letectvem a protiletadlovým raketovým vojskem zabezpečit nepřetržitě ničení vzdušného nepřítele.

Objeví-li se vzdušné cíle náhle, ničí je pohotovostní síly. Jejich činnost bude probíhat za nevýhodného poměru sil a proto je třeba používat nejúčinnějších prostředků. U protiletadlového raketového vojska jsou to rakety s větším doletem a účinností, u stíhacího letectva přepadové letouny vyzbrojené raketami, schopné zničit nepřítele v první zteči. K ničení průzkumných letounů a malých skupin na hranicích dostupu je třeba použít nejlépe vycvičených osádek a naváděcí stanoviště musí zabezpečit zteč při prvním navedení.

K odrazení vzdušných úderů v noci je třeba dosáhnout hromadného použití velkého množství jednotlivých přepadových letounů s naváděním z více naváděcích stanovišť. Na každý cíl je obvykle naváděn (v těžké době) jeden přepadový stíhací letoun.

Součinnost frontového stíhacího letectva s přepadovými stíhači PVOS se organizuje na základě rozdělení prostorů, výšek nebo doby působení podle povětrnostních podmínek.

Vzhledem k tomu, že omezené množství spojovacích kanálů snižuje možnost vytvořit převahu přepadových letounů na jedné čáře zasazení, je třeba dosahovat zkracování cyklu navedení. Při výpočtu čar zasazení je třeba uvážit narůstání prostoru potřebného k jedné zteči; pro vzrůstající rychlosti je výhodné navádět na jeden cíl dvojici přepadových letounů a zvětšit tak pravděpodobnost zničení nepřítele, ovšem při vybavení letounů radiolokačními zaměřovači, umožňujícími zaujmout přepadovým stíhačům bojovou sestavu dvojic.

Při omezeném počtu přepadových letounů bude výhodné provést manévr a posílit především ty náletové směry, odkud je očekáván úder v noci, nebo kde povětrnostní podmínky ztěžují použití jiných letounů.

V prostorech bez souvislého radiolokačního pole pro malé výšky se mohou vytvářet clony stíhacích letounů, a to několika skupin dvojic, nebo rojů, rozmístěných do šířky a hloubky šachovitě; stíhací letouny provádějí pak „volný lov“.

Prostory „přehrazování“ je nejlépe volit na mezní vzdálenosti navedení ve střední výšce, na směrech pravděpodobného přiletu cílů. Krátkost doby pro na-

vedení vyžaduje od pilotů a směn pečlivou přípravu. Piloti musí dobře ovládat orientaci v terénu a znát jeho tvar. Je výhodné, dovoluje-li to tvar terénu, navádět letouny s malým snížením vůči cíli a tak utajit přípravu zteče.

Výsledky palby na nízkoletecké cíle u protiletadlového raketového vojska závisí především na volbě postavení. Rušící odrazy od terénu v nejpravděpodobnějším sektoru příletu musí být co nejmenší.

Stíhací letectvo i protiletadlové raketové vojsko je schopno úspěšně bojovat i s křídlatými protizemními střelami. Ničíme je navedením většího počtu stíhačů na jeden cíl a postupným jejich zasazením do boje. V malých výškách to mohou být letouny vyzbrojené kanónovou výzbrojí nebo neřízenými raketami působícími z malých vzdáleností. Stíhací letectvo působí především z „přehrazování“ nebo se vyvádí do prostorů krátkodobého vyčkávání.

Protiletadlové raketové vojsko ničí tyto střely palbou na maximální dostřel na horizontální dráze jejich letu. K tomu může být vytvořena na směrech příletu zhuštěná skupinová nebo lineární bojová sestava a mohou být použity i protiradiotechnické jednotky k rušení naváděcího systému křídlatých protizemních střel.

Zvláštní pozornost v PVOS si zasluhuje bojová činnost v přifrontovém pásmu, neboť má některé zásadní zvláštnosti. Zejména je třeba zvažovat vliv pozemní situace, nutnost plnit vedle hlavních úkolů i úkoly pro zabezpečení bojové činnosti pozemních vojsk, nutnost těsné součinnosti mezi všemi prostředky PVO a uvažovat neustálé nebezpečí napadení prvků bojové sestavy i použití výsadek nepřitelem. Velitelé a štáby svazků musí věnovat zvláště velkou pozornost možnostem narůstání radiolokačního systému svazku PVOS hned za útočícími pozemními vojsky a útvary musí být stále ve stavu zvýšené bojové pohotovosti.

V boji při narušení bojové pohotovosti při napadení jadernými zbraněmi a jinými prostředky hromadného ničení je hlavním úkolem štábů všech stupňů obnovit narušená uskupení vojsk a systému velení, obnovit a doplnit spojující soustavu a nahrazovat ztráty; tato opatření je třeba předvídat a materiálně zabezpečit.

Jak pracovat s novými řády?

Vojsko PVOS dosud postrádalo možnost využívat v denní praxi zkušenosti obsažených v ucelených předpisech, které by pomohly vytvořit jednotný názor na zásady vedení bojové činnosti a vytvářely předpoklady, aby velitelé a štáby mohli předvídat, na základě vývoje situace, jaká bude pravděpodobná činnost podřízených vojsk ve složité situaci a jakým směrem se bude rozvíjet jejich bojová iniciativa. V tomto smyslu jsou nové řády velmi potřebné a poučné a je třeba je uplatnit při upřesňování obsahu bojové přípravy a operačně taktického školení jako zásadního teoretického pramene.

Při tom nelze jejich ustanovení chápat dogmaticky; cesta realizace ustanovení v praxi může být různá, neboť nikdy nebudou také stejné bojové situace. V každé době bude však třeba rozhodného a uváženího jednání velitelů a štábů na podkladě hlubokých vlastních znalostí a zobecněných zkušeností, které vycházejí ze skutečného stavu vlastních vojsk a nepřítelů.

Jistě však bude správně důsledně uplatnit ustanovení pojednávající o práci velitelů a štábů, o přípravě a vedení bojové činnosti a rozhodně odstraňovat veš-

kerou činnost uskutečňovanou na základě subjektivních názorů a intuice, bez promyšlených a stručných návrhů.

Pro bojovou přípravu jsou oba předpisy základním pramenem výuky k taktické činnosti. Podle ustanovení o boji bude třeba cvičit osádky, jednotky, útvary, bojové a hotovostní směny velitelských a naváděcích stanovišť. Spíše je třeba docílit, aby vzhledem k složitosti předpokládané bojové situace a nutnosti iniciativního přístupu k jejímu řešení, stála vojska na úrovni bojové připravenosti ještě výše než požadují ustanovení řádů, neboť tato jsou zásadní a nemohou vyčerpávat rozmanitost bojové činnosti. Největší pozornosti však zasluhuje problematika velení a součinnosti, zejména při využití automatizovaných systémů.

Jistě je třeba mít na zřeteli, že v počátečním období války mohou mít značný vliv na charakter bojové činnosti vojska PVOS některé dosavadní taktické návyky a způsoby bojové činnosti, které si až dosud osvojily v průběhu bojové přípravy. Ani dnes není vyloučena možnost, že nepřítel použije novou taktiku a bojovou techniku, nebo zbraně hromadného ničení. Proto bude třeba jak v přípravě, tak v průběhu boje promýšlet novou taktiku podle vzniklé situace a tvůrčím způsobem aplikovat dosavadní formy bojové činnosti.

Soudobý boj vyžaduje nepřetržitou, cílevědomou a obsahově vhodně zaměřenou stranickopolitickou práci. Do popředí vystupuje úloha velitelů, jako bezprostředních organizátorů stranickopolitické práce. Zejména rozmístění komunistů a svazáků ve spolupráci s orgány KSČ je třeba považovat za rozhodující pro splnění úkolů v těžkých podmínkách.

Nové řády také zdůrazňují úlohu naší PVOS jako prvosledové v rámci Varšavské smlouvy a z toho vyvozují nutný požadavek na stranickopolitickou práci — jak správně zabezpečovat a chápat nepřetržitou bojovou pohotovost a prohlubovat součinnost s PVO sousedních socialistických států.

Promyšlené využití řádů ihned po vyjití na všech stupních velení se rozhodně projeví kladně při realizaci úkolů RMNO v bojové přípravě vojsk ještě v tomto výcvikovém roce.

